

Sosiaalinen pääoman ammattikorkeakoulussa

Päivi Vuokila-Oikkonen, tutkijayliopettaja,
terveydenhuollon opettaja, terveystieteiden tohtori,
Diakonia-ammattikorkeakoulu, hyvinvointipalvelut-
tutkimusohjelma, Uusikatu 46, 90100 Oulu, sposti:
paivi.vuokila-oikkonen@diak.fi

Hankkeesta

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Pohjois-Pohjanmaan ELY:n osarahoittama kehittämishanke.

Manner-Suomen ESR-ohjelma, valtakunnallinen osio
Toimintalinja 2: Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen

14 ammattikorkeakoulun yhteishanke, jossa Diakonia-ammattikorkeakoulu toimii päätoteuttajana.

Projektin perustana on opiskelijoiden hyvinvoinnin huolestuttava tila Suomessa.

Tavoite:

Tukea sekä kotimaisten että ulkomaisten ammattikorkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia ja opintojen loppuun saattamista.

Kohdejoukko

- ammattikorkeakoulujen opiskelijat
- kansainvälisyyden osalta myös ulkomaalaiset korkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijat Suomessa sekä ammattikorkeakoulujen henkilöstö

Syrjäytyminen-sosiaalinen pääoma-toisenlainen näkökulma

- Helneen (2002,7) mukaan syrjäytymisellä tarkoitetaan tavallisesti sekä syrjäytymistä tuottavaa prosessia että syrjäytynyttä asemaa. Syrjäytyminen kuvaa yleensä tiettyjen (ulkomaalaiset, nuoret, naiset, päihteiden käyttäjät, mielenterveysongelmaiset) yhteisiä piirteitä ja unohtaa näiden ryhmien väliset erot. Kuitenkin syrjäytymiseen liittyvissä kehittämishankkeissa on ollut lähtökohtana yhteisöllisyyden lisääminen (Helne 2002, 3).

Sosiaalinen pääoma

- Sosiaalinen pääoma käsite esiintyi ensimmäisen kerran 1800-luvulla.
- Nykykeskusteluun se ajallisesti tuli 1970- 1980-luvuilla sosiologien James Coleman ja Pierre Bourdieu toimesta.
- Laajempi kiinnostus sosiaalista pääomaa kohtaan syntyi kuitenkin vasta 1990-luvun puolessa välissä, jolloin Robert Putman ryhmänsä kanssa julkaisi Italian hallintouudistuksesta kirjan Putman, Leonardi & Nanetti (1993) Making Democracy Work.
- Sosiaalisen pääoman käsite juontaa juurensa myös taloustieteisiin
- voidaan myös kysyä mitä uutta se tuo esim. yhteisöllisyys käsitteeseen tai sosiaalitieteisiin (Väärälä 1998).

- Sosiaalinen pääoma on merkityksenä positiivinen ja käsite on aineetonta pääomaa, joka vertaantuu käsitteisiin inhimillinen, kulttuurinen ja intellektuaalinen.
- Kuitenkin pääoma-käsite on ongelmallinen, sen merkitys liittyy taloudellinen pääoma- käsitteeseen ja sen määrittelemisen on haastavaa käsitteen moninaisuudesta johtuen
- Bourdieu liittää sosiaalisen pääoman yksilön voimavaraksi kun taas Putman yhteisön voimavaraksi (Voipio 2000).
- Sosiaalisen pääoman käsitteessä ja siihen liittyvässä tutkimuksessa on keskeistä, että sillä ajatellaan olevan jokin tuotos (Iisakka & Alkanen 2006).
- Tuotos voisi olla syrjäytymisen ehkäiseminen ammattikorkeakouluopinnoissa ja opiskelukyvyn edistäminen.

Sosiaalisen pääoman mittaaminen

- Sosiaalisen pääoman käsite ei ole yksiselitteinen tai kirkas ja se on yleinen käsite.
- Tässä hankkeessa tunnistetaan sosiaalisen pääomaan liittyviä haasteita.
- Ensimmäiseksi sosiaalinen pääoma on kontekstisidonnainen, näin ei päädytä käyttämään valmista mittaria. Kuitenkin käytetään aikaisempien mittareiden tuomaa tietoa kehitettäessä mittaria ammattikorkeakoulukontekstiin.
- Toiseksi mittarin avulla kartoitetaan sosiaalisen pääoman varanto ja sen lähteet.

Mittari

- Tässä hankkeessa sosiaalisen pääoman mittaaminen kohdistuu ammattikorkeakouluopiskelijan luottamukseen ja osallistumiseen.
- Luottamusta ja osallistumista opiskelija arvioi suhteessa ammattikorkeakoulun toimijaryhmiin kuten oma opiskeluryhmä ja opettajat, ammattikorkeakouluympäristöön kuten opetussuunnitelma, opetusmenetelmät jne. Ja opiskelijan voimavaroihin kuten perhe, työssäkäynti ja harrastukset

Alustavia tuloksia

- The first measurement was performed at the Diaconia University of Applied Sciences (Diak) in spring 2010.
- 98.1% of students responded (n=1447, N=1475)
- 42.5% of students were 21-25 years old and 66.6% studied in a bachelor's degree program

Participation

- Students have influence at Diak (74.3%)
- Can participate in actions with the fellow students (70.9%)
- Can participate in developing students' personal curriculums (60%)
- Cannot participate enough in developing studies at Diak (61.2%)

Hyvät ja luottamukselliset suhteet

- with their teachers (81.9%)
- with their fellow students (86.4%)
- with working life tutors (76.5%)
- with their tutors at Diak (71.5%)

Have not enough

- confidence in and good relations with welfare services (66.1%)

Opiskelua edistävät

- Mental health (90%)
- Financial position (73.5%)
- Good relations with the significant others (90.6%)
- Housing (84.6%)
- Leisure activities (75.4%)
- Health care services (66.4%)

Mittarin luotettavuus

- Arvioidaan syksyllä 2010:
  - Mittaako mitä pitikin (validiteetti)
  - Miten tarkasti mittaa (reliabiliteetti)

Mittarin edelleen kehittäminen ja tulee käyttöön hankkeessa mukana olevissa amk:ssa osana opiskelijakyselyä

Toiminnan kehittäminen

- Focus Group- haastattelut valituissa ammattikorkeakouluissa

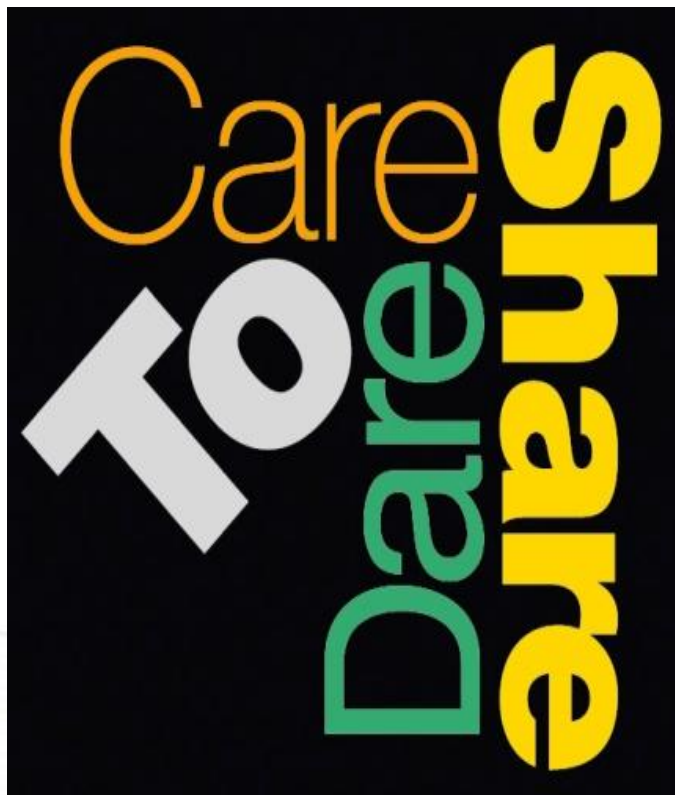
Lähteet:

- Helne, T. (2002) Syrjäytymisen yhteiskunta. Helsinki: Stakes, tutkimuksia 123.
- Iisakka L. & Alanen A. 2006. Sosiaalinen pääoma Suomessa: kotimaista ja kansainvälistä taustaa. Kirjassa Iisakka Laura (toim) Sosiaalinen pääoma Suomessa Tilastokatsaus. Helsinki; Edita Prima Oy. pp. 5-14.
- Putnam R. (1993) Making Democracy Work. Transition Modern Italy, New Jersey: Princeton University Press.
- Voipio T. 2000. Sosiaalinen pääoma ja köyhyyden vähentäminen. Kirjassa Kajanoja Jouko & Simpura Jussi 2000. Sosiaalinen pääoma: globaaleja ja paikallisia näkökulmia. STAKES, Raportteja 252. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy. pp. 101-137.
- Väärälä R. . 1998. Sosiaalinen pääoman ja sosiaalipolitiikka. Teoksessa Kajanoja Jouko & Simpura Jussi (toim.) Sosiaalinen pääoma. Käsite ja sen soveltaminen sosiaali- ja talouspolitiikassa. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. pp. 57-70.

SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN AMMATTIKORKEAKOULUOPINNOISSA

KIITOS!

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

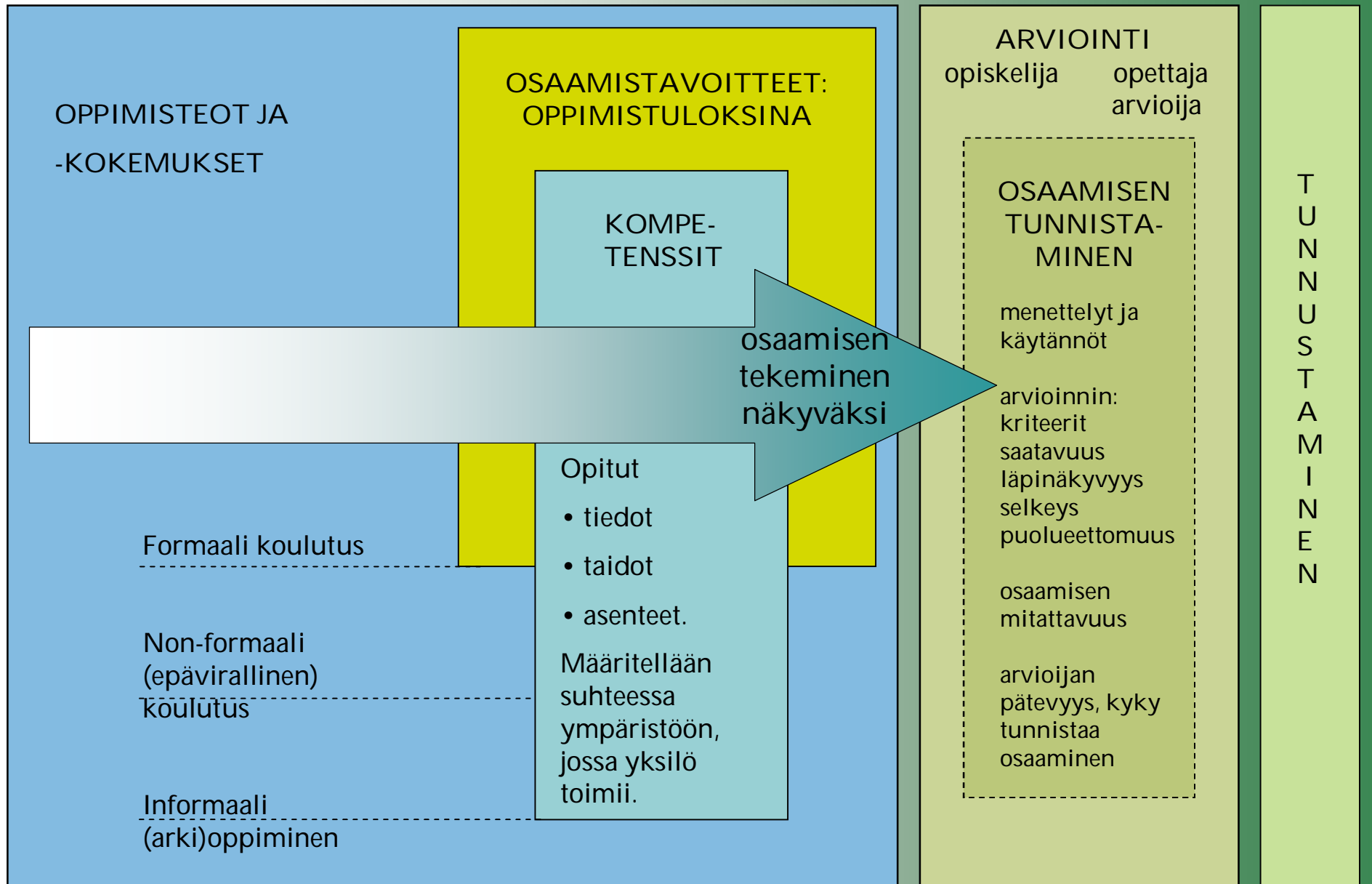
Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Työelämässä hankitun osaamisen tunnustaminen Itä-Suomen korkeakouluissa

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

OSAAMISEN TUNNISTAMINEN (muk. Jäntti 2007)

TAUSTAA, MM:

OKM. AIEMMIN HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN KORKEAKOULUISSA.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/tr04.pdf?lang=fi>

-Korkeakouluun hakeneella ja siellä opiskelevalla tulee olla mahdollisuus hakea osaamisen tunnustamista riippumatta siitä, missä tai miten osaaminen on hankittu.

REHTORIEN JA AMK-REHTORIEN RAPORTTI: OPPIMISESTA OSAAMISEEN

http://www.ahot.utu.fi/materiaaleja/index/Rehtorien_neuvostojen_raportti.pdf

- Opetuskulttuurin muutos

AHOT- HANKE: <http://www.ahot.utu.fi/>

-Koulutuksia ja tiedonjakoa, koordinoitua...

-Tavoitteena on, että opiskelijoiden aiemmin opittu tulee tarkasteluun johdonmukaisesti, yhdenmukaisesti ja tasapuolisesti ja että organisaatiot saavat koulutus- ja kehittämistyönsä avuksi aiemmin opitun tunnustamisen ja tunnustamisen välineitä

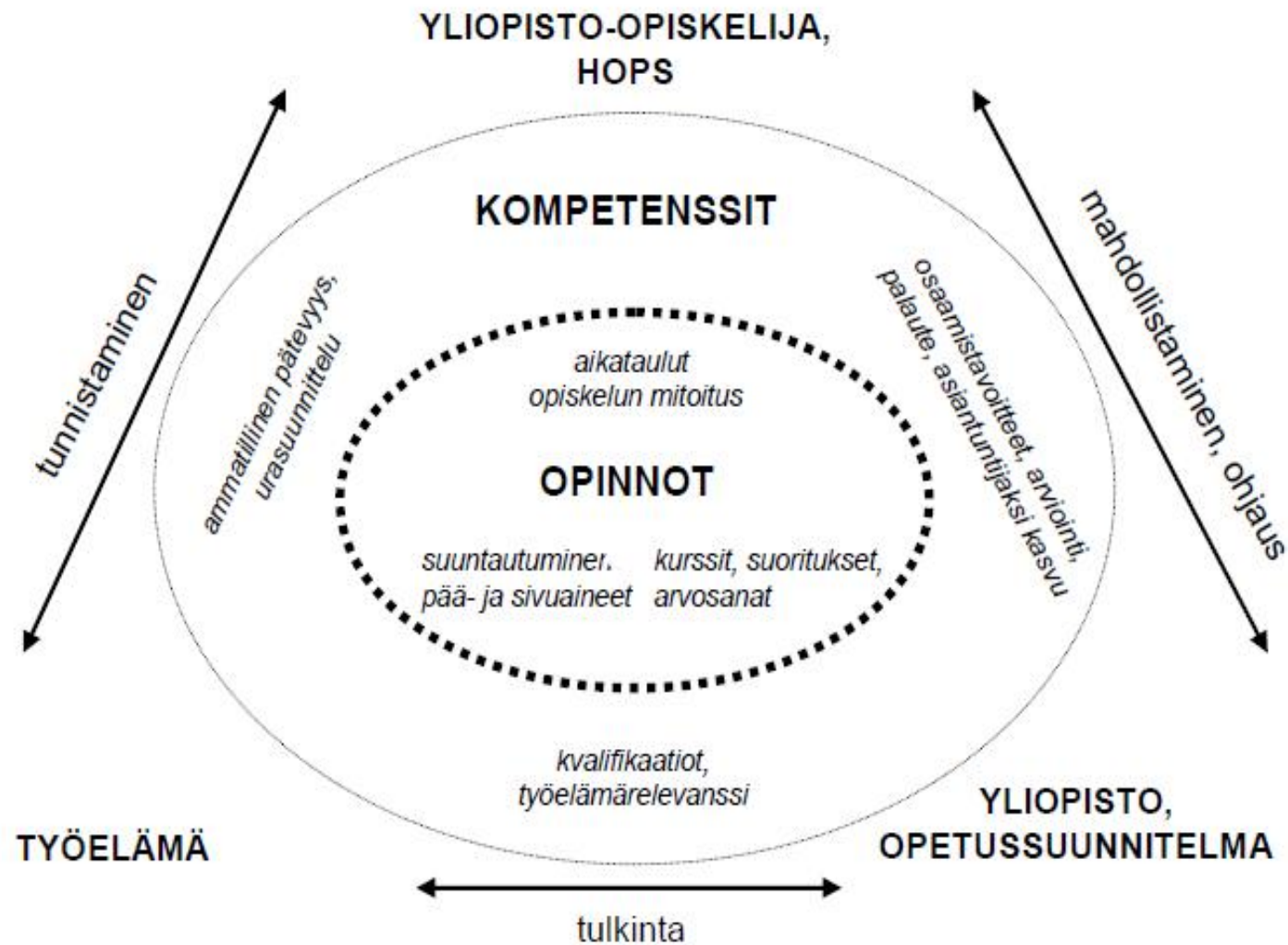
ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Taustaa / UEF:

- Tutkintosääntö mahdollistaa osaamisen tunnustamisen laajasti
- Tehty päätös yliopiston AHOT-periaatteista ja -käytännöistä, sisältäen mm. osaamistavoitteet ja hops-ohjaukseen kytkemisen: <https://www.uef.fi/intra/uef/saadoksen-saannot-ja-ohjeet>
- Nimetty tiedekuntien ja muiden opetusta antavien yksiköiden AHOT vastaavat ja yliopiston AHOT-koordinaattori (Tommi Haapaniemi, Oppimiskeskus)

KUVIO 1. Laadukas yliopisto-opiskelijan hops⁸

Hankkeen tausta ja tarve

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

- Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) liittyy keskeisesti koulutuksen kehittämiseen, elinikäisen oppimisen edistämiseen ja koulutuksen kansainvälistymiseen
- AHOT mahdollistaa opiskelijoiden työstä saadun osaamisen ja kokemuksen hyödyntämisen opinnoissa
- Työelämässä ja muualla hankittu osaaminen tulee saada hyväksiluettua opinnoissa yhdenmukaisesti ja järjestelmällisesti -> AHOT-prosessit toimivia ja läpinäkyviä
- Yhteistyötä Turun yliopiston ja Haaga-Helia ammattikorkeakoulun koordinoiman Manner-Suomen AHOT korkeakouluissa (2009-2011) -hankkeen kanssa
- Hanke toteutetaan 1.6.2010-30.6.2012

ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU
Mikkeli University of Applied Sciences

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

Savonia
ammattikorkeakoulu

Tavoitteet

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

- tukee ja kehittää Itä-Suomen korkeakoulujen AHOT-käytäntöjä osaamisen kehittämisen, toimintaprosessien sekä korkeakoulujen ja työelämän yhteistyön kautta
- tukee kaikkien itäsuomalaisen korkeakoulujen AHOT-kehittämistyötä aktivoimalla yhteistyötä ja verkostoitumista
- toteuttaa pilottiprojekteja ja levittää hyviä käytäntöjä
- kokoaa hajallaan olevan AHOT-kehittämistyön yhteen Itä-Suomen alueella

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankkeen toimijat

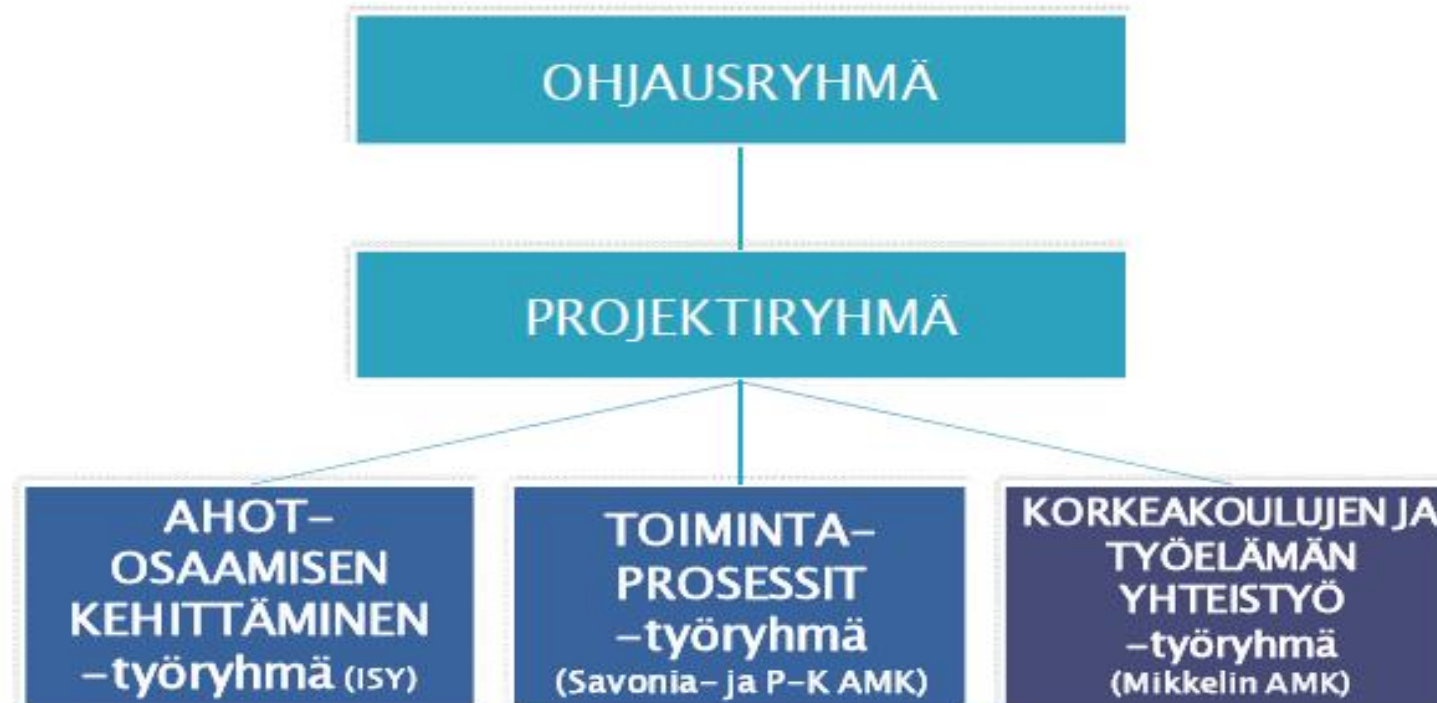
- Itä-Suomen yliopisto
  - Oppimiskeskus
  - Toimii hankkeen päätoteuttajana ja koordinoi hankekokonaisuutta
- Savonia-ammattikorkeakoulu
- Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
- Mikkelin ammattikorkeakoulu

Hankkeen toimijat

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU
Mikkeli University of Applied Sciences

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

Savonia
ammattikorkeakoulu

Hankkeen toteutus osatoiminnoittain

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

- AHOT-osaamisen kehittäminen
  - Itä-Suomen yliopiston oppimiskeskus vastaa
  - Pilotoi tietojenkäsittelytieteessä, kauppatieteessä, käännöstieteessä ja kieli- ja viestintäopinnoissa (erityisesti em. aloilla, kielikeskus)
- Toimintaprosessit
  - Savonia-ammattikorkeakoulu ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu vastaavat
  - Pilotoi liiketaloudessa, sosiaali- ja terveysalalla (painotus aikuisopiskelijoissa, liiketaloudessa ulkomaiset opiskelijat)
- Korkeakoulujen ja työelämän yhteistyö
  - Mikkelin ammattikorkeakoulu vastaa
  - Pilotoi liiketaloudessa (kytkentä työelämäoppimisen pedagogiseen malliin)

Kohderyhmä

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

- opiskelijat elinikäisinä oppijoina
- työelämä henkilöstön osaamisen vahvistuessa ja tulevan osaavan työvoiman saatavuudessa
- yliopistoissa opetus- ja ohjaushenkilökunta, osastojen ja laitosten johtajat, opetussuunnitelmien suunnittelijat ja kehittäjät, opintoasiainhallinto
- ammattikorkeakouluissa opetus- ja ohjaushenkilökunta, tukitoiminnoista vastaavat, koulutusohjelmavastaavat

Tulokset

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

- Hankkeen toimenpiteiden myötä edistetään Itä-Suomen työelämän ja työntekijöiden elinikäisen oppimisen periaatteiden toteutumista käytännössä. Tätä tukevat se, että
  - alueella on AHOT-verkosto
  - korkeakouluissa on käytössään AHOT-prosessi
  - korkeakouluilla on testattuja, ennakoitavia ja arvioituja AHOT-käytäntöjä
  - alueen kohderyhmät (opettajat ja ohjaajat) kykenevät rakentamaan osaamisperustaisia opetussuunnitelmia, soveltamaan osaamisen arviointikäytäntöjä, kehittämään hops-ohjausta AHOT-prosessiin soveltuvaksi

Mihin tästä koulutuksesta oikein valmistuu?

Kaksi vuotta työelämässä
olleiden maistereiden kokemuksia
kasvatustieteellisestä
koulutuksesta

Anne Keränen & Sari Poikela
Lapin yliopisto, Rovaniemi

Tutkimuksen tavoite

- Kasvatustieteilijöiden työmarkkina-asema
- Koulutuksen työelämävastaavuus
- Saman koulutuksen hankkineiden miesten ja naisten välinen tasa-arvo työelämässä

Tutkimuksenteon motiivi

- Henkilökohtainen motiivi
  - = oman ammattikuvan kehittäminen
  - > jatkoa kandidaatin tutkielmalle
- Tutkinnon laaja-alaisuus

Tutkimuksen kohdejoukon ja menetelmän valinta

- 2007-08 Lapin ja Tampereen yliopiston kasvatustieteelliseltä alalta ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet
  - 136 naista ja 27 miestä
- Julkinen www-kysely
  - tekstiviesti, sähköposti, Facebook
  - nähtävissä osoitteessa:
<http://nanohard.net/tutkinto.htm>

Vastaaajien ehdotuksia yliopisto-opetuksen kehittämiseen

1. Opintojen ohjaus (HOPS-käytäntö)

"Lisää tietoa valmistuneiden sijoittumisesta jo alkuvaiheessa ja siitä mitä sivuaineita kannattaisi lukea jos haluaa tiettyä työtä."

"Pahimmillaan opiskelija jää aika yksin, joten yliopistolta päin pitäisi tulla ohjausta, tukea ja neuvontaa opintojen suunnitteluun ja henkilökohtainen kontakti, että joku välittää miten juuri minun opinnot etenee."

2. Ammatillisen identiteetin kehittäminen ja selkiyttäminen

"Opintojen aikana tiiviimpi ja laajempi yhteistyö työelämän kanssa, niin opiskelijoiden kuin yliopiston henkilökunnan taholta. Painottaisin opetushenkilökunnan verkostoitumista työelämän kanssa, jolloin opetussisällöissä voitaisiin entistä paremmin huomioida työelämän ajantasaiset vaatimukset."

"Itsensä markkinoimiseen ja työhakemukseen tekemiseen kannattaa kiinnittää huomiota."

"Minusta esimerkiksi vaikkapa Rovaniemellä olisi voinut listata konkreettisia paikkoja joissa kasvatustieteen maisterit työskentelevät, jolloin näihin paikkoihin olisi voinut ottaa yhteyttä valmistumisen jälkeen. Itselle kun jäi olo, että ktk/maisteri voi tehdä ihan mitä vaan "heethantauksesta" roskakuskin hommiin."

3. Yleisten työelämään liittyvien taitojen kehittäminen

"Uudenlaisten projektien ja yhteistyömuotojen lisääminen (mm. ammattikorkeakoulujen tapaan), mikä lisääisi opiskelijoiden työelämävalmiuksia yhteistyöprojektien kautta..."

"Ryhmätyötaitoja ja keskustelutaitoja eli toisen ihmisen / ryhmien kuuntelemista ja kuulemansa analysointia. Joiltakin opettajilta ituja voi saada mutta mielestäni sen pitäisi olla työelämän vaatimukset huomioiden systemaattisempaa."

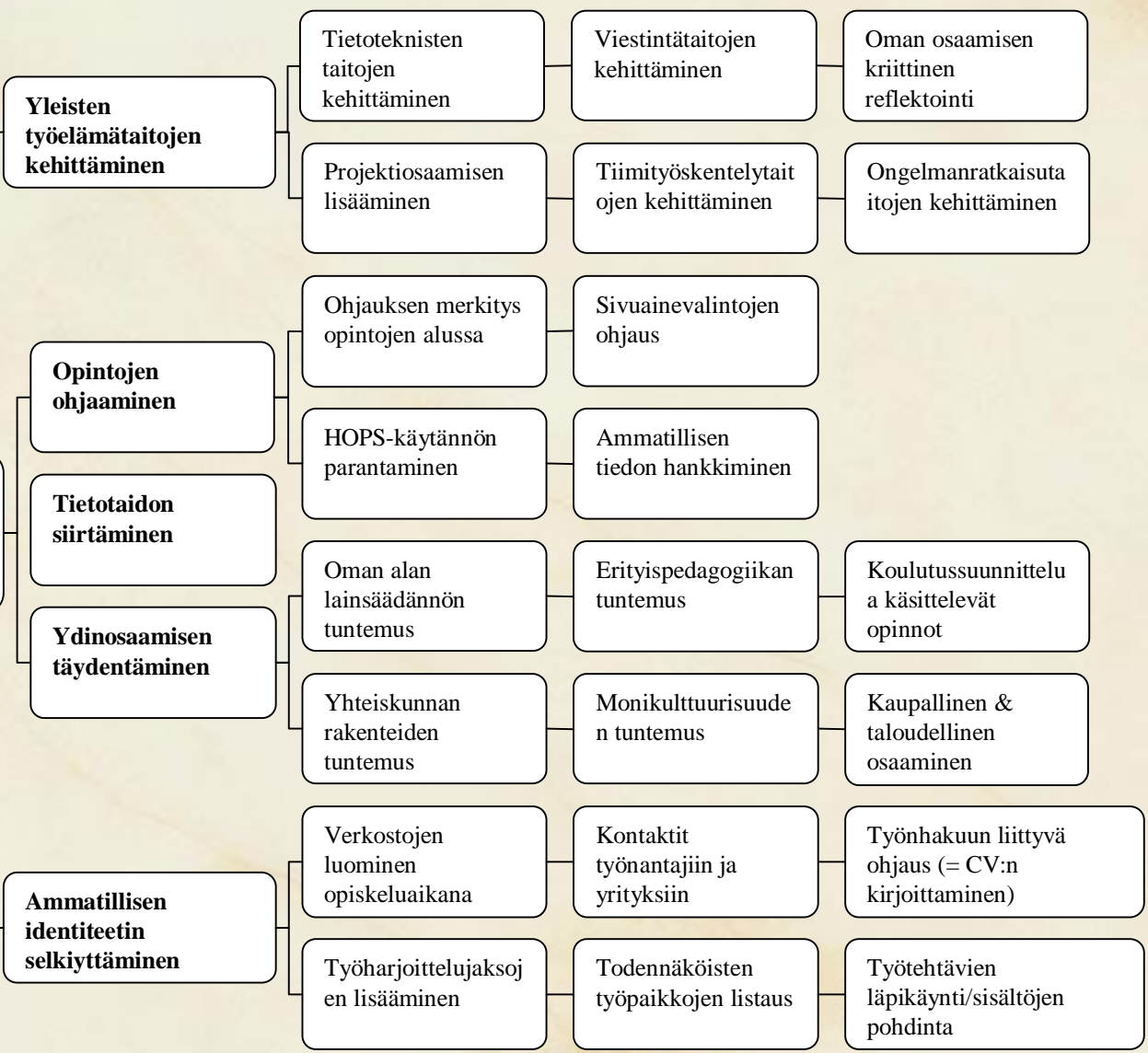
4. Ammatillisen osaamisen laajentaminen

"Lakinäkökulmia tuli aivan liian vähän koulutuksen aikana esille. Esim. henkilöstöjohtaminen pitää sisällään paljon asioita, joita olisi voinut opiskella jo koulutuksessakin."

"Myös kasvatustieteilijän/opettajan tarvitsee ymmärtää rahasta ja talouden perusasioista jotain, mieluummin enemmän kuin vähemmän."

"Monikulttuurisuuskykyä, erilaisten oppijoiden ohjaaminen, alkuopetuksen pedagogiikka ja didaktiikka pakolliseksi kaikille luokanopettajille!!"

Yliopistokoulutuksen kehittäminen

TEORIAN JA TYÖELÄMÄN YHTIENSOVITTAMINEN

**YLIOPISTO-OPETUKSEN YKSILÖLLISTÄMINEN
JA JOUSTAVUUDEN LISÄÄMINEN**

KIITOS!

Lisätietoja:

annkeran@ulapland.fi

sari.poikela@ulapland.fi